

просбата на своитѣ съграждани срѣщу Сакелари, заминава за Одеса, дѣто става писарь при Парашкева Николау, заможенъ търговецъ, и прѣобрѣща богатата му библиотека, състояща се изключително отъ грѣцки книги. Тукъ безъ малко щѣлъ да се задоми за една изтънчена гъркиня — Николаува балдѣза, ако не прѣварилъ да избѣга въ Цариградъ при вуйка си Димитъръ Х. Костовъ, доста заможенъ търговецъ. Отъ тукъ, слѣдъ двѣ годишно писаруване при него, отива въ о-въ Андросъ, дѣто току-що дошълъ Теофилъ Каири да основе образцово училище.¹⁾ При Каири се стекли много ученици отъ разни краища, между които, на първо мѣсто, Добровски съ гърчещитѣ се тогава българи: Захария Струмски, Георги Папа Илиевъ (Бусилинъ), Иларионъ Макариополски, Никола и Дим. Михайловски, Атанасовичъ, Стоянъ Чомаковъ и др. Добровски, още отъ Сливенъ, като знаелъ, че е българинъ и чувалъ отъ учителя си Николаки по нѣщо за историята на славянскитѣ народи, па и самъ като знаелъ да чете старобългарски, тѣй като купувалъ още като дѣте въ Сливенъ славянски букварчета отъ нѣкой си калугеринъ отецъ Сава, скоро прѣдугадилъ резултата отъ панелинистичнитѣ идеи на Каири и става причина, на слѣдъ дълго, да се отметнатъ отъ него и другитѣ българчета. Тукъ той сполучва да убѣди съотечественицитѣ си да противопоставятъ на Каириститѣ-теософисти едно „славяно-българско ученюлюбиво д-во“, което да култивира славянския духъ между членоветѣ си (около 1833). Споредъ устава на това д-во, написанъ на грѣцки езикъ (защото никой отъ тия българи, освѣнъ Добровски, не знаелъ да пише по български), всички членове се задължавали да внасятъ годишно по 100 гроша дружественъ вносъ. Отъ доходитѣ на дружеството мислѣли да основатъ едно централно славяно-българско училище въ Бѣлградъ. Членоветѣ, като се завърнатъ по домоветѣ си, трѣбвало да пропагандиратъ тая идея и да записватъ нови членове. Мислѣло се още, въ случай на атака отъ страна на грѣцкото духовенство срѣщу младитѣ отцѣпници на елинизма, да работятъ за изпжждането на грѣцкитѣ владици и замѣняването имъ съ българи. За прѣдседател на дружеството билъ избранъ единодушно инициатора му, Добровски, но той отказалъ, а за такъвъ на негово мѣсто избрали владишкия синъ Захария Струмски; Добровски станалъ дѣловодителъ, а касиеръ — Чомаковъ, или както го наричали „първозванний“, защото пръвъ него Добровски убѣдилъ да се отцѣпи отъ Каириститѣ и елинизма. Като се научаватъ за това послѣднитѣ, събиратъ се на съвѣтъ, за да

¹⁾ *Теофилъ Каири*, грѣкъ, училъ се въ Пиза и Парижъ. Билъ деистъ, демократъ и отличенъ патриотъ, а като философъ билъ нарѣченъ „модерния грѣцки Сократъ“. Каири отсетнѣ билъ прѣслѣдванъ, тѣй като учението му се счело отъ патриаршията за еретическо.